

На парламентських виборах у 2001 р. перемогу здобув консервативний блок «Дім Свободи», де провідна роль належала партії «Уперед, Італіє!» на чолі з її засновником і лідером **С. Берлусконі**.

У 2008 р. С. Берлусконі знову переміг на виборах до парламенту Італії. У 2008–2011 рр. основну увагу уряду було зосереджено на подоланні наслідків світової фінансово-економічної кризи, а також скандалах навколо самого С. Берлусконі.

Особа в історії

Сільвіо Берлусконі народився у 1936 р., освіту здобув на юридичному факультеті Міланського університету. У 1965 р. 29-річний Берлусконі зайнявся будівельним бізнесом. Надалі йому вдалося створити цілу «імперію» засобів масової інформації. У 1986–2017 рр. був власником футбольного клубу «Мілан». Берлусконі неодноразово обіймав посади прем'єр-міністра Італії (1994–1995, 2001–2006, 2008–2011 рр.). Ім'я Берлусконі фігурує в багатьох скандалах; зокрема й через підозру у зв'язках із мафією, відмиванням коштів, корупцією; розслідування та судові справи тривають досі. Італійський політик дружить із президентом РФ В. Путіним.

На виборах у 2018 р. упевнену перемогу здобула популістська партія «Рух 5 зірок», що отримала понад 32,5 %. Три з чотирьох основних партій («Рух 5 зірок», «Ліга», «Уперед, Італіє!») прихильно ставляться до Москви й Путіна, виступаючи за зняття санкцій з Росії, критично налаштовані до ЄС. Ці партії активно виступають проти мігрантів.

1.6. Українсько-італійські відносини

Італія однією з перших визнала незалежність України й установила з нею дипломатичні відносини. У травні 1995 р. підписано Договір про дружбу і співробітництво між двома країнами.

Італія посідає друге місце (після Німеччини) у загальному обсязі товарообігу з нашою країною серед держав Західної Європи. У країні працює понад 240 тис. українців.

Італія від початку війни на Донбасі підтримувала санкції проти Росії. Проте це був вимушений крок для італійського уряду. Санкції проти Росії вдарили по інтересах італійського бізнесу.

2. ФРАНЦІЯ

2.1. Четверта Республіка (1946–1958 рр.)

13 листопада 1945 р. Установчі збори знову призначили главою Тимчасового уряду генерала *Шарля де Голля*, героя Руху Опору під час Другої світової війни у Франції.

До уряду ввійшли соціалісти, комуністи і представники НРП (Народно-Республіканської партії). На референдумі утвердили **конституцію Четвертої Республіки**, що набула чинності з 24 грудня 1946 р. та вважалася однією з найдемократичніших у післявоєнній Європі.

Особа в історії

Шарль де Голль (1890–1970 рр.) — засновник і президент П'ятої республіки у Франції 1958–1969 рр. Після навчання в коледжі закінчив на відмінно військово училище Сен-Сір. Учасник Першої світової війни, яку закінчив у чині капітана. Під час Другої світової війни де Голль у Лондоні заснував патріотичну організацію «Вільна Франція» (з 1942 р. — «Франція, що бореться»), яка приєдналася до антигітлерівської коаліції. У 1944–1946 рр. — глава Тимчасового уряду Франції. З 1947 керував діяльністю заснованої ним політичної партії «Об'єднання французького народу». У 1958 р. — глава уряду Франції. 21 грудня 1958 р. обраний президентом Французької Республіки. У 1965 р. переобраний на повторний термін. Після поразки на референдумі 28 квітня 1969 р. добровільно пішов у відставку.

Подробиці

П'ять республік у Франції

Перша Республіка	Друга Республіка	Третя Республіка	Четверта Республіка	П'ята Республіка
1792–1804 рр.	1848–1852 рр.	1870–1940 рр.	1946–1958 рр.	з 1958 р.

Франція проголошувалася парламентською республікою. Президент республіки мав обмежені повноваження.

У травні 1947 р. міністрів-комуністів вивели зі складу уряду. Наприкінці 1947 р. країну охопив загальний страйк. У цих умовах соціалісти розірвали відносини з ФКП і перейшли в табір НРП і радикалів.

Ще більше загострили ситуацію в країні **події в Алжирі**. З 9 млн його населення 1 млн становили французи, яким належали кращі землі, заводи в цій державі. У 1954 р. в Алжирі розпочалася національно-визвольна війна алжирського народу.

У травні 1958 р. в Алжирі спалахнула змова реакційного французького офіцера, яке вимагало встановлення сильної влади у Франції. Налякані перспективою нового піднесення демократичного руху, у червні 1958 р. Національні збори передали владу генералу де Голлю як прем'єр-міністру з надзвичайними повноваженнями.

2.2. Становлення П'ятої Республіки

21 грудня 1958 р. президентом Франції було обрано Шарля де Голля. З утвердженням конституції цього ж року розпочався відлік часу П'ятої Республіки. Політичні противники генерала характеризували її як *«режим особистої влади» де Голля*.

У 1960 р. глава держави ініціював надання незалежності 14 африканським колоніям Франції. У 1962 р. Франція надала незалежність Алжиру. *Французька колоніальна імперія припинила своє існування*.

Економічна політика де Голля була досить успішною. За допомогою державних замовлень, субсидій та інших пільг швидкими

темпами розвивалися нові галузі — атомна й ракетно-космічна, виробництво ЕОМ, радіоелектроніка. Здійснено реконструкцію металообробної, хімічної, авіаційної промисловості.

У *зовнішній політиці* де Голль попри те, що негативно ставився до комунізму, пішов на зближення з СРСР, щоб створити противагу США. У 1966 р. президент заявив про вихід Франції з військової організації НАТО за умови збереження участі в політичних структурах Північноатлантичного блоку.

У Франції було створено атомну бомбу, розпочалося виробництво атомних підводних човнів і балістичних ракет.

Президент виступав проти перетворення ЄЕС у наднаціональну організацію і наполягав на створенні «Європи вітчизн».

2.3. «Червоний травень» у Франції

Травень 1968 р. ввійшов в історію Франції, та й усієї Західної Європи як *місяць протестів молоді*. Найактивнішими вони виявилися у Франції, а оскільки відбувалися *під комуністичними й анархістськими гаслами*, то прийнято говорити про «червоний травень».

Підставою заворушень був протест студентів університету Париж X — Нантер проти патріархальної заборони доступу студентів чоловічої статі до жіночих гуртожитків.

2 травня 1968 р. студенти оголосили про припинення занять «на невизначений термін». 3 травня розпочалися сутички студентів з поліцією. Близько 600 студентів заарештували, кілька сотень — поранили.

7 травня у Франції розпочався загальний студентський страйк. Тоді влада оголосила про відрахування із Сорбонни всіх учасників заворушень. Це тільки додало масла у вогонь протестів.

8 травня президент Де Голль заявив: «Я не поступлюся насильству». Тоді французькі інтелектуали Жан-Поль Сартр, Сімона де Бовуар, Франсуаза Саган та інші виступили із заявою на підтримку студентів. *Студентів підтримали найбільші профспілки Франції, а пізніше також партії комуністів, соціалістів і лівих радикалів.*

8 травня демонстрантів у Парижі було вже понад 100 тис., і поліція не намагалася їх розігнати.

13 травня профспілки оголосили загальний страйк на підтримку студентів. Страйкарі вимагали 40-годинного робочого тижня, пенсійного віку з 60 років, мінімальної зарплати 1000 франків і відставки де Голля. У Парижі на демонстрацію вийшли рекордні 800 тис. осіб. Робітники захоплювали підприємства.

20 травня кількість страйкарів досягла 10 млн, на заводах утворювали «комітети самоврядування» та «комітети дії», у провінції робочі комітети безкоштовно розподіляли товари і продукти нужденним. Усе, що відбувалося, дуже нагадувало революцію.

30 травня Шарль Де Голль виступив з промовою, у якій наголосив, що *вбачає у травневих подіях загрозу встановлення комуністичної диктатури*, закликав до наведення порядку, заявив про розпуск Національних зборів і проведення дострокових парламентських виборів. На підтримку президента в Парижі пройшла 500-тисячна демонстрація, а поліція почала звільняти захоплені робітниками підприємства.

Травнева революція 1968 року.
24 канал,
17.02.2014 р.

6 червня було досягнуто згоди між профспілками, підприємцями і урядом про підвищення зарплати і соціальні програми.

Де Голль розраховував на «мовчазну більшість» французів, які втомилися від заворушень, і не помилився. Голлісти отримали на виборах абсолютну більшість місць у парламенті.

Але від репутаційного удару, завданого «червоним травнем», де Голль вже не оговтався. 1969 року, програвши референдум щодо реформи Сенату, він добровільно пішов у відставку.

Рух «червоний травень» не переріс у революцію з низки причин.

Робітники намагалися підвищити свою зарплату. Студенти ж боролися за свободу, наскільки вони її розуміли, і після задоволення низки економічних вимог їхній союз із робітниками розпався.

Події травня
1968 р.

Ідеологія молодіжного руху була одночасно ліворадикальною, антикапіталістичною, антиімперіалістичною та антиавторитарною. Але анархічні гасла не сприяли консолідації суспільства.

Армія та поліція залишилися вірні уряду.

2.4. Франція у 1969–1990-ті роки

На виборах у червні 1969 р. президентом Франції обрали **Жоржа Помпіду**, нового лідера голлістської партії. Проте навесні 1974 р. президент Ж. Помпіду раптово помер. Після президентських виборів у травні 1974 р. Францію очолив **Валері Жискар д'Естен** — лідер центристів.

У 1981 р. новим президентом Франції обрали соціаліста **Франсуа Міттерана**.

Особа в історії

Франсуа Міттеран (1916–1996 рр.) — президент Франції в 1981–1995 рр. Здобув юридичну освіту. З вересня 1939 р. перебував на військовій службі, пораненим потрапив у полон. Після втечі (1942 р.) брав участь у Русі Опору, очолював Національний рух військовополонених. З 1944-го — генеральний секретар у справах військовополонених в уряді де Голля. Депутат парламенту 1946–1958 рр. і з 1962 р. У 1947–1948 рр., 1950–1953 рр. входив до складу уряду. У червні 1971 р. обраний першим секретарем Соціалістичної партії. У 1981 р. Міттеран обійняв пост Президента Франції. Був прихильником обмеження взаємовідносин із СРСР і повороту в бік США. Після виборів 1988 р.

парламент і прем'єр належали до однієї партії, а президент — до іншої. Тоді Міттеран оголосив, що збирається стати арбітром, неупереджено ставитиметься до політичних баталій.

Уряд Міттерана націоналізував великі банки і деякі промислові підприємства. Здійснювалася децентралізація влади: комунам, регіонам надавалися ширші повноваження.

У 1990–1993 рр. у Франції вибухнула економічна криза, що була найтривалішою за період після Другої світової війни.

2.5. Франція на початку ХХІ ст.

Економіка Франції зазнала кризи 2008 р. Проте з 2010 р. Франція виходить із рецесії.

У політичному житті Франції посилюють свої позиції радикальні сили. На президентських виборах 2002 р. несподівано багато голосів отримала лідерка **ультраправої партії «Народний фронт» Жан-Мари Ле Пен**, погляди якої просякнуті шовінізмом і расизмом.

Складними лишаються в країні **релігійні проблеми**. Навесні 2004 р. французький парламент ухвалив закон, спрямований на закріплення традиції відокремлення держави й релігії. Школярам заборонено з'являтися в державних установах, школах у мусульманських хустках (хіджабах), єврейських стосах і носити великі християнські хрести.

Франція завжди залучала до себе іммігрантів, і насамперед вихідців з колишніх французьких колоній. Однак **зростання імміграції** супроводжується посиленням проявів расизму, ксенофобії й антисемітизму. Непоодинокими є випадки заворушень у міських кварталах, де живуть вихідці з Північної Африки.

У 2007 р. президентом Франції став голліст **Ніколя Саркозі** (2007–2012 рр.). У 2010 р. розголосу у французькому суспільстві та світі набуло рішення президента Саркозі про депортацію з країни ромів, які нелегально живуть на її території.

Наступним президентом Франції став соціаліст **Франсуа Олланд** (2012–2017 рр.).

У 2017 р. у другому турі президентських виборів у Франції переміг колишній соціаліст, лідер руху «Вперед!» **Еммануель Макрон**.

Еммануель Макрон, наймолодший президент в історії Франції

2.6. Франція сьогодні. Рух «жовтих жилетів»

У Франції **17 листопада 2018 р.** розпочалися масові протести щодо підвищення цін на паливо, а також проти загального падіння рівня життя. «Жовтими жилетами» французьких протестувальників прозвали тому, що вони вдягли люмінесцентний одяг, який, відповідно до місцевих законів, має бути в кожному автомобілі. Мирний протест швидко перетворився на погроми та акти вандалізму; у ряди протестувальників проникли хулігани та злочинці з бідних районів, «вуличні бійці» ультраправих та ультралівих організацій. Є дані про вплив на протестний рух з боку російських спецслужб. Загалом по всій Франції на протести вийшли понад 125 тис. осіб. Протягом акцій п'ятеро осіб загинули, 1407 учасників отримали поранення, понад 4500 протестувальників заарештовані.

Уряд Франції змушений був піти на поступки. 4 грудня 2018 р. він офіційно оголосив, що у країні на півроку призупинять рішення про підвищення цін на пальне після масових протестів.

Пригадайте визначення поняття «радикалізм».